

PROGRAM ROZVOJA OBCE REMETSKÉ HÁMRE

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2019 - 2024

Formulár č. Ú1 – Hlavička dokumentu PRO

Názov:	Program rozvoja obce Remetské Hámre na obdobie 2019 - 2024
Územné vymedzenie:	Košický kraj, okres Sobrance, obec Remetské Hámre
Územný plán obce schválený:	10.06.2008
Dátum schválenia PRO:	28.11.2019
Dátum platnosti:	2019 – 2024
Verzia:	2.0.
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie

Základné údaje	
Kraj:	Košický kraj
Okres:	Sobrance
Región:	Zemplín
Poloha:	48°50'56"S 22°11'03"E
Nadmorská výška	288 m
Rozloha	24,59 km ² 2 459 ha
Počet obyvateľov	554
Hustota obyvateľstva:	22,44
Nacionálne:	
PSC:	072 41
ŠUJ	00523003
EVČ	SO
Tel. predvoľba:	+421-56
Oficiálne adresy	
Adresa:	Obec Remetské Hámre, Obecný úrad Remetské Hámre 83, 072 41
Web:	www.remetskehamre.sk
E-mail:	starosta@remetskehamre.sk , remetskehamre@lekosonline.sk
Telefón	659 236

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

OBSAH

Úvod	4
Analytická časť PRO	9
1. Základná charakteristika obce	10
1.1 História obce	10
1.2 Prírodné pomery	11
1.3 Technické pomery	12
1.4 Doprava	12
1.5 Životné prostredie	13
1.6 Obyvateľstvo	14
1.7 Vzdelanie a zamestnanosť	14
1.8 Bývanie	15
1.9 Školstvo a vzdelanie	16
1.10 Sociálna sféra	16
1.11 Zdravotníctvo	19
1.12 Kultúra – deti, mládež, dôchodcovia	19
1.13 Ubytovacie zariadenia	19
1.14 Služby - Stravovacie a reštauračné služby	20
1.15 Cestovný ruch	20
1.16 Rekapitulácia rozpočtu obce za roky 2014 – 2018	21
1.17 Samospráva	21
1.18 Identifikácia hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia a analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie územia	22
ex-post hodnotenie existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31. 12. 2015	24
1.19 Analýza silných a slabých stránok územia	27
2. Strategická časť	30
2.1 Vízia územia	30
2.2 Formulácia a návrh stratégie	31
2.3 Strategické ciele v jednotlivých politikách	34
3. Programová časť	35
3.1 Akčné plány	37
4 REALIZAČNÁ ČASŤ	45
4.1. INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PRO	46
4.2. SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PRO	48
4.3. Akčný plán	50
5. Finančná časť	50

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

5.1.Indikatívny finančný plán	51
6. Záver	52
7. Prílohy PRO	53
7.1.Zoznam informačných zdrojov použitých v PRO	53
7.2.Zoznam skratiek	54

ÚVOD

Program rozvoja obce Remetské Hámre s výhľadom do roku 2024 (PRO) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja, ktorý vychádza z PHSR Košického samosprávneho kraja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom rozvoja obce Remetské Hámre sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Remetské Hámre, ktorý vychádza z predošlého PHSR obce. Tento dokument na základe výsledkov ročného hodnotenia bude sa priebežne aktualizovať a dopĺňať.

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona číslo 309/2014 Z. z., ktorý definuje Program rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávaní, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Program rozvoja rieši ekonomický, sociálny a kultúrny rozvoj obce Remetské Hámre, je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov štrukturálnych fondov).

Z hľadiska štruktúry PRO obce Remetské Hámre sa skladá z týchto základných častí:

1. **analytickej časti**, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,
2. **strategickej časti**, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
3. **programovej časti**, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce,

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

4. **realizačnej časti**, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov,
5. **finančnej časti**, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce.

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na:

1. Miestnej úrovni

- **Územný plán obce**,
- **Program rozvoja obce**, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce,
- **Viacročný rozpočet**.

2. Národnej úrovni

Partnerská dohoda určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020. Ide teda o základný národný dokument, ktorý zastrešuje všetky operačné programy SR pre nové programové obdobie. Neformálne vyjednávania k príprave Partnerskej dohody a operačným programom Slovenskej republiky na roky 2014-2020 sa začali 25. januára 2013 stretnutím so zástupcami Európskej komisie. Následne sa uskutočnili aj ďalšie neformálne kolá rokovaní, o ktorých bližšie informácie je možné získať na stránkach Úradu vlády ako Centrálného koordinačného orgánu pre fondy EÚ v podmienkach SR.

Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020 - pozičný dokument identifikuje z pohľadu Európskej komisie hlavné rozvojové potreby s možnosťou financovania opatrení v rámci fondov Spoločného strategického rámca EÚ v podmienkach SR. Zároveň tento dokument predstavuje základ pre negociácie s Európskou komisiou k Partnerskej dohode a operačným programom SR na roky 2014-2020.

Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR KSK), ktorý je strednodobý programový dokument, je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v národnom pláne a s podkladom na vypracovanie príslušného regionálneho operačného programu. Jeho vypracovanie zabezpečuje samosprávny kraj.

Víziou Košického samosprávneho kraja je vzájomná spolupráca jednotlivých aktérov z akademickej, podnikateľskej a verejnej obce s cieľom mobilizácie sociálneho kapitálu

obyvateľov Košického kraja pri hľadani riešení aktuálnych problémov v oblasti regionálneho rozvoja.

Medzi najzávažnejší a najzložitejší problém v oblasti regionálneho rozvoja v Košickom kraji patrí postupná sociálna degradácia stále väčšej časti obyvateľov a z toho vyplývajúca nezamestnanosť, nízke mzdy a chudoba. Dopyt po pracovnej sile sa vo väčšine tradičných odvetví priemyslu a služieb postupne znižuje. Konkurenčný tlak na globálnych trhoch výrazne zvyšuje tlak na rast produktivity práce, čo následne vedie k rušeniu „nepotrebných“ pracovných miest a nárastu nezamestnanosti. Preto bez zmeny doterajšej hospodárskej politiky nie je reálne predpokladať, že sa zamestnanosť ešte niekedy podarí udržateľným spôsobom dostať aspoň na predkrízovú úroveň pred rokom 2008. Podľa štatistík Slovenská ekonomika z hľadiska jej základnej funkcie, „zabezpečovania pracovných príležitostí“ pre obyvateľov, patrí v tejto oblasti dlhodobo medzi najslabšie nielen v Európskej únii ale aj v OECD. Z týchto skutočností vyplýva základné poslanie (misia) Košického samosprávneho kraja: ***intenzívna podpora tvorby nových pracovných miest a iniciatív vedúcich k rastu miezd*** v Košickom kraji¹.

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti. Implementácia Programu rozvoja obce Remetské Hámre je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia samosprávy obce Remetské Hámre. Návrh spôsobu implementácie bude potrebné dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou samosprávneho úradu, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov sme použili procesnú analýzu, ktorej hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

Finančné zabezpečenie v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona 309/2014 Z. z., sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach:

Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združením zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí. Samosprávy nemajú spoločný zdroj financovania. V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtov jednotlivých obcí v prípade individuálnych projektov, alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorít celého kraja zohráva významnú úlohu Košický samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii. Ďalšími doplnkovými zdrojmi, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne bez určenia výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

¹ PHSR Košického samosprávneho kraja

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

Pri zostavovaní finančného plánu a zaisťovaní finančnej podpory je potrebné zamerať sa na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec.

Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov postupuje samospráva podľa zákona číslo 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov.

Na plnenie svojich úloh má obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie:

- príjmy z miestnych daní a poplatkov,
- zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2014 - 2020.

Zdroje a dokumenty v súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu rozvoja obce Remetské Hámre. Ide o nasledovné strategické dokumenty:

Ako podporné materiály pri vypracovaní Programu rozvoja obce Remetské Hámre boli použité aj prognostické údaje vypracované Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania. Obec Remetské Hámre má následné možnosť čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov.

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“), ako obdoba súčasného Národného strategického referenčného rámca, obsahuje záväzky členského štátu, že pridelené alokácie pre politiku súdržnosti EÚ sa využijú na implementáciu stratégie Európa 2020. Partnerská dohoda obsahuje aj návrh operačných programov.

Operačné programy (ďalej len „OP“) sú hlavným riadiacim nástrojom pre využívanie fondov EU. Na zabezpečenie naplnenia cieľov stratégie Európa 2020 vypracovala EK tzv. „kondicionality“, t.j. podmienky, ktoré musia členské štáty splniť. Sú to podmienky ex ante, ktoré musia byť zavedené pred poskytnutím prostriedkov z fondov, ako aj podmienky ex post, podľa ktorých bude uvoľnenie dodatočných prostriedkov z fondov závisieť na výkonnosti a dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020.

Tematické ciele v súlade so stratégiou Európa 2020:

1. posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií,
2. zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality,
3. zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov poľnohospodárskeho sektora (v prípade EPFRV) a sektora rybného hospodárstva a akvakultúry (v prípade EFNRH),
4. podpora prechodu na nízko uhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch,
5. podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizík,
6. ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívneho využívania zdrojov,

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

7. podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach,
8. podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily,
9. podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe,
10. investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania,
11. zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy.

Pozičný dokument definuje nasledujúce prioritné oblasti:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie,
- infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť,
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce,
- trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov,
- moderná a profesionálna verejná správa

Uplatnenie integrovaného prístupu

Rozmer - 1 Rôzne aspekty života obce – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji samosprávy možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PRO skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý v súčasnosti vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne samospráva stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom stratégie Európa 2020.

Rozmer – 2 PRO Remetské Hámre integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni, ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PRO Remetské Hámre 2019 – 2024 integruje a nadväzuje na predchádzajúce PHSR obce 2008 - 2014. PRO vychádza a integruje strategické dokumenty na národnej úrovni, ako Partnerská dohoda, ktorá určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020, Ďalej integruje a vychádza zo strategických dokumentov EÚ: Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast, Spoločný strategický rámec EK, marec 2012, Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom), CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012, CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT), CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu, CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu, CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+.

Rozmer – 3 Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

zainteresovaných skupín ako sú obyvatelia, zájmové skupiny obyvateľov, podnikateľské subjekty, obec a jej jednotlivé orgány: poslanci OZ, starostka, komisie.

Rozmer – 4 Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú integrovaný prístup z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PRO	
Názov dokumentu	Program rozvoja obce Remetské Hámre na roky 2019 - 2024
Forma spracovania	<ul style="list-style-type: none">- starostom obce,- poslancami obecného zastupiteľstva- s pomocou externého odborníka (spolupráca),
Riadenie procesu spracovania	<ul style="list-style-type: none">- pracovná skupina pracovala v zložení:- starosta obce,- poslanci obecného zastupiteľstva- s pomocou externého odborníka- spracovanie PRO vychádzalo z predošlého PHaSR obce nakoľko neboli naplnené všetky priority rozvoja obce. Boli dopracované len ďalšie iniciované potreby a žiaduce zmeny
Obdobie spracovania	<ul style="list-style-type: none">- PRO bol spracovaný v priebehu roka 2019
Financovanie spracovania	<ul style="list-style-type: none">- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu obce.

ANALYTICKÁ ČASŤ PRO

Analytická časť PRO obsahuje analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát vrátane finančnej a hospodárskej situácie, identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia, analýzu vplyvu vonkajšieho prostredia na

vývoj situácie v území, analýzu silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia podľa jednotlivých oblastí. Komplexná analýza súčasného stavu územia je zostavená na základe informácií získaných z relevantných zdrojov, t.j. štatistických databáz a analýz dokumentov a podkladov z obce.

1. Základná charakteristika obce

1.1 História obce

Obec Remetské Hámre patrí medzi najmladšie vo východoslovenskom regióne. Je to obec s tradíciou drevorubačstva, pálenia dreveného uhlia, baníctva a železiarstva. Obec Remetské Hámre založili pri železiarňach koncom 18. storočia Sztárayovci. V roku 1828 už mala 68 domov a 467 obyvateľov. zaoberali sa poľnohospodárstvom, pálili drevené uhlie a pracovali hlavne v železiarňach, ktoré vznikli v roku 1797. Železnou rudou boli zásobované baňami vo Vyšných Remetách, Vyšnej Rybnici, Porube pod Vihorlatom, Trnave a Banskom. Železiarne v Remetských Hámroch vyrábali ročne 10 000 viedenských centov surového železa, z ktorého potom hámre a nástrojárne vyrábali poľnohospodárske nástroje, lopaty kosy, motyky, klince a liatinové výrobky, napr. kvalitné piecky, Merkúr, svietniky, rámy na zrkadlá, riad na varenie, pamätné predmety a umeleckú liatinu, hlavne náhrobníky. železiareň v Remetských Hámroch mal od grófa Sztárayho v prenájme od r. 1844 český technik Pondělníček a Gaissbergger. Postavili strojovú klincovňu a zámočnícku dielňu, skoro však zanikla, lebo výrobky nemali odbyt. železiarne pracovali v r. 1848 pre armádu a vyrábali hlavne pušky. V roku 1862 mali jednu vysokú pec, 8 hámrov dve nástrojárne. Zamestnávali 185 robotníkov. Robotníci mali od r. 1851 založenú Bratskú pokladnicu, do ktorej vkladali po 6% zo svojej mzdy. výrobňa poľnohospodárskych nástrojov, vyhňa a valcovňa boli v prevádzke ešte v roku 1922. Celý majetok patrilo od r. 1908 grófovi Szechenyimu, vrátane 7 150 kat. jutár lesov. Bola tu píla, drevospracujúci podnik. Žiaľ, musíme konštatovať, že z tejto doby sa nezachovali v obci technické pamiatky.

Už začiatkom 20. storočia bola postavená lesná železnica tzv. „drevenka“, ktorá spočiatku slúžila na odvoz panstva na loveckú chatu pri jazere Morské oko a neskôr na zvoz dreva na pílu v Remetských Hámroch. V rokoch 1922 až 1924 bola trať zrekonštruovaná a predĺžená až do Michaloviec. V roku 1939, po zabratí územia obce maďarskom sa úzkokoľajka predĺžila od Morského oka cez Remetské Hámre, smerom na juh do Nižnej Rybnice. Železnička bola zrušená, v súčasnosti po jej trase vedie asfaltová cesta.

Vláčik

Podklady z obce

1.2 Prírodné pomery

Intravilán a juhozápadná časť extravilánu obce leží v ochrannom pásme Chránenej krajinej oblasti Vihorlat. Remetské Hámre sa tiahnu z juhu na sever v nadmorskej výške 245 až 1000 m. Stred obce je v nadmorskej výške 286 m. Územie obce sa nachádza na dvoch geologicky rozdielnych podložiach: vulkanickom Vihorlatských vrchov a piesčito-hlinitom Východoslovenskej pahorkatiny. Najstaršou geologickou oblasťou územia je zníženina južne od Sninského kameňa v pramenitej časti Okny a Porubského potoka, nazývaná aj stratovulkán Morské oko.

Národná prírodná rezervácia Morské oko sa nachádza severne od obce Remetské Hámre v katastrálnych územiach obcí Remetské Hámre a Vyšná Rybnica a je sprístupnená cestou po záchytné parkovisko. Rozloha tohto chráneného územia je 108,48 ha, pričom 13,8 ha z tohto územia je vodná plocha. NPR bola vyhlásená na ochranu biologických hodnôt jazera Morské oko, rastlinných a živočíšnych spoločenstiev nachádzajúcich sa na jej území.

Prírodná rezervácia Jedlinka sa nachádza v katastrálnom území obce Remetské Hámre v hrebeňovej časti medzi Sninským kameňom a PR Pod Trstím, v zbernej časti

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

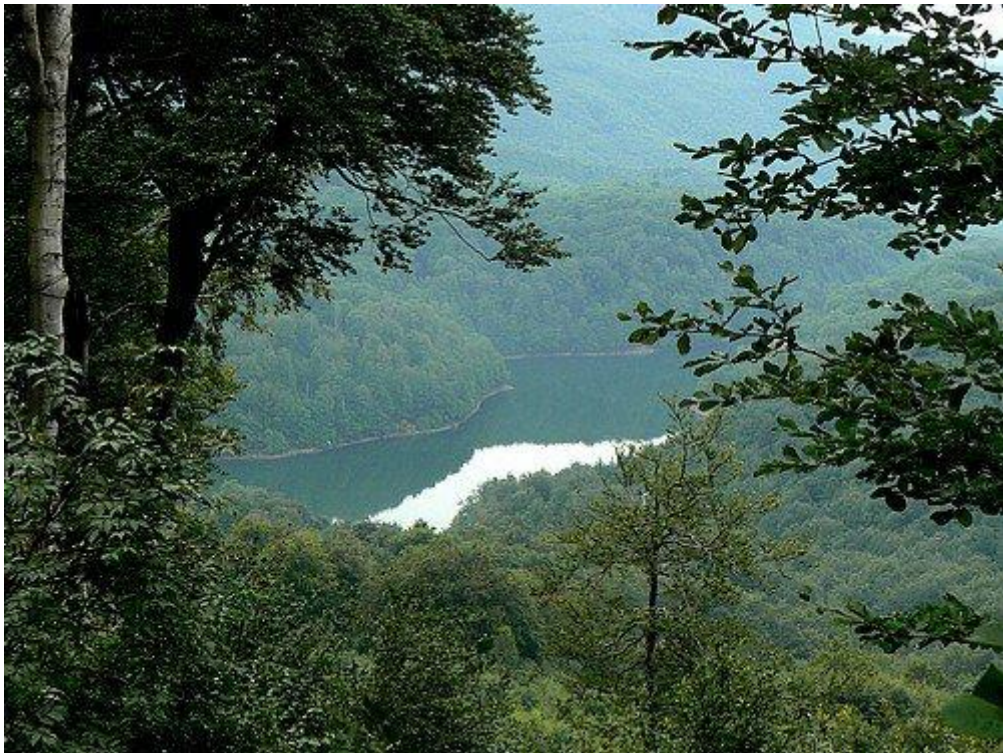
Morského oka leží o výmere 35,04 ha. Pozoruhodný je tu najmä výskyt vzácného a ohrozeného pľuzgiernika sudetského.

Prírodná pamiatka Malé morské oko, ktorá leží západne od NPR Morské oko, odkiaľ je prístupná označeným chodníkom. Nachádza sa v katastrálnom území obce Remetské Hámre a má výmeru 3,546 ha.

Prírodná rezervácia Lysák sa nachádza v katastrálnom území obce Remetské Hámre a má výmeru 4,28 ha. Je tvorená plošinou, ktorá je na vypreparovaných andezitových bralách. Významný je výskyt duba mnohoplodého a žltkastého.

Prírodná rezervácia (PR) : Baba pod Vihorlatombola vyhlásená v roku 1999 o celkovej výmere 37,93 ha. Účelom vyhlásenia PR je ochrana porastov pralesovitého charakteru ukážkou mohutných bukov a javorov horských a s masovým výskytom skopoliekránskej.

Morské oko – pohľad Vihorlat

Podklady z obce

1.3 Technické pomery

Obec sa nachádza na rozhraní okresov Sobrance a Snina, susedí s katastrálnymi hranicami obcí: z východnej časti s obcou Strihovce, z juhovýchodnej časti s obcou Vyšná Rybnica, v severnej časti s obcou Zemplínske Hámre, v juhozápadnej časti s obcou Vyšné Remety a západnej časti s obcou Poruba pod Vihorlatom.

1.4 Doprava

Dopravné a pracovné väzby sú prevažne na mesto Sobrance, ktoré je vzdialené cca 16 km a na mesto Michalovce, ktoré je vzdialené cca 30 km. Obec je napojená na dopravný

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

system cestou III/050225 Remetské Hámre – Úbrež s napojením na nadradený dopravný systém - cestu I/50 Košice – Michalovce – Vyšné Nemecké.

1.5 Životné prostredie

Klasifikácia územia a jeho ekologické hodnoty predstavujú diferenciáciu územia podľa vybraných kritérií, vyjadrujúcu kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušenia ekologických väzieb v riešenom území. Pre praktickú využiteľnosť je stanovená základná jednotka územného celku – katastrálne územie, v ktorom je hodnotený stupeň ekologickej stability (SES) podľa miery ekologickej kvality vegetácie a jej zastúpení v katastrálnom území. Stupeň ekologickej stability územia sa hodnotí podľa miery kvality vegetácie a jej zastúpenia v katastrálnom území na základe metodických pokynov. Táto hodnota vyjadruje kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušenia ekologických väzieb v katastrálnom území. Koeficient ekologickej stability v kvantitatívnom vyjadrení znamená:

- menej ako 3.0 - podpriemerná úroveň
- od 3.0 – 4.0 - priemerná úroveň
- nad 4.0 - vysoký stupeň ekologickej stability územia

O úrovni stupňa ekologickej stability katastrálneho územia v roku svedčia údaje v nasledovnej tabuľke č.1:

Rok	OP (ha)	Vinice (ha)	Záhrady (ha)	OS (ha)	TTP (ha)	Suma PP (ha)	LP (ha)	Vodná plocha (ha)	Zast. plocha ha (ha)	Ost. plocha (ha)	Celkom (ha)	ES
2019	69,40	0,00	69,40	2,40	147,7	288,90	2 107	14,7	36,30	15,10	2 462	4,67

Podklady z obce

OP- Orná pôda

OS- Ovocné sady

TTP- Trvalé trávne porasty

PP- Poľnohospodárska pôda

LP- Lesná pôda

ES- Koeficient ekologickej stability

Na základe tejto klasifikácie sme získali priemernú hodnotu stupňa ekologickej stability za celé katastrálne územie obce Remetské Hámre. Táto hodnota vyjadruje kvalitatívnu mieru ekologickej stability. Hodnota stupňa ekologickej stability 5,9 nám vyjadruje, že

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

riešené územie patrí do krajiny s vysokým stupňom ekologickej stability, čo znamená z celkového pohľadu, že v riešenom území ekologické väzby sú narušené.

Pre porovnanie – priemerná hodnota SES v okrese Michalovce dosahuje 2,51. Vysoká nad Uhom – 1,64 a Veľké Kapušany – 1,85. Vysoký stupeň ekologickej stability obce Remetské Hámre je spôsobený vysokým podielom lesa a trvalých trávnych porastov aornej pôdy.

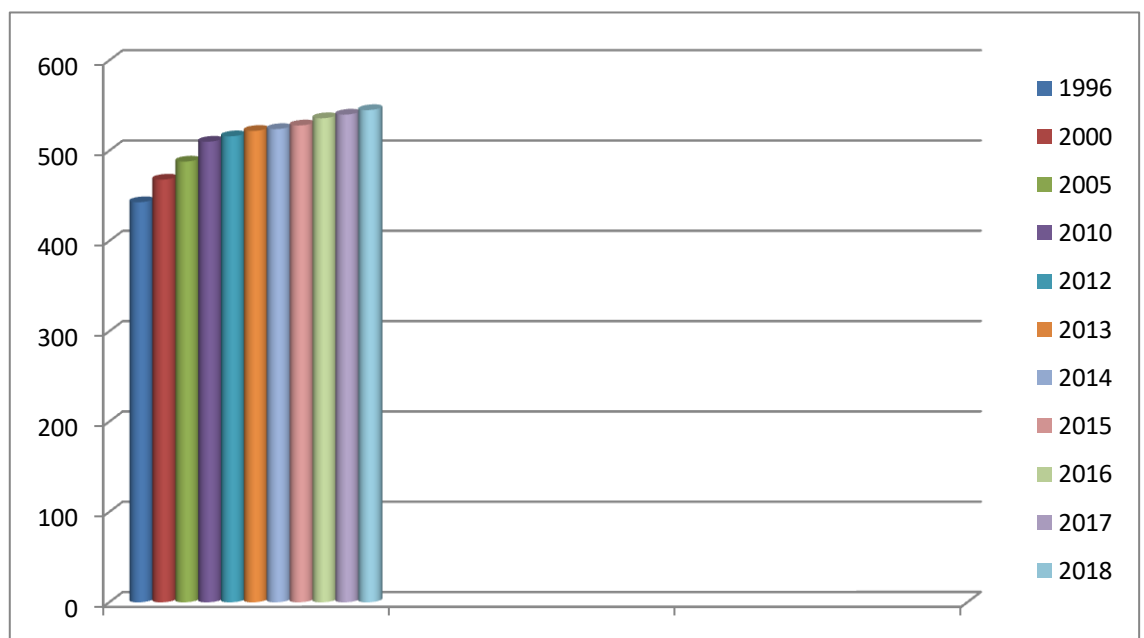
1.6 Obyvateľstvo

Tabuľka č. 2 Obyvateľstvo

1996	2000	2005	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
443	468	488	510	516	522	524	528	536	540	545

Vlastné zisťovanie z obce

Graf č. 1 Historický vývin počtu obyvateľov

Vlastné zisťovanie z obce

1.7 Vzdelanie a zamestnanosť

Tabuľka č. 3. Štruktúra obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania v roku 2018

Ukončené školské vzdelanie	Počet obyvateľov
Základné	120
Učňovské (bez maturity)	102
Stredné odborné (bez maturity)	50
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	32
Úplné stredné odborné(s maturitou)	110
Úplné stredné všeobecné	53
Vyššie	10
Vysokoškolské	30
Ostatní bez udania školského vzdelania	3
Ostatní bez školského vzdelania vrátane detí do 16 rokov	44
Spolu	554

Vlastné zisťovanie z obce

Zamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, dochádzajú denne za prácou, a v poľnohospodárstve.

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec má k dispozícii čiastočné informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí.

Uvedené údaje odzrkadľujú stagnáciu počtu nezamestnaných a na druhej strane dochádza k odlivu obyvateľstva za prácou z nášho územia. V dôsledku tejto skutočnosti obec zaznamenáva nepriaznivý trend vo vývoji ekonomiky a preto by mala podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest.

V spolupráci s ÚPSVaR Sobrance obec organizuje verejnoprospešné práce alebo menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce.

1.8 Bývanie

Domový a bytový fond

V súčasnosti má obec 552 obyvateľov. Počet domov 324, počet obývaných domov - 186 domácnosti

Počet domov postavených v roku

2010 - 1

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

2011 - 0
2012 - 1
2013 - 1
2014 - 1
2015 - 6
2016 - 3
2017 - 5
2018 - 3

Tabuľka č. 4 Rodinné domy a byty

Rok	Rodinné domy			Byty			
	Domy spolu	Trvale obývané domy	Neobývané domy	Byty spolu	Trvalo obývané byty v rodinných domoch	Neobývané byty	Neobývané byty vyčlenené na rekreáciu
2019	324	186	138	10	9	1	0

Vlastné zisťovanie z obce

1.9 Školstvo a vzdelanie

V Remetských Hámroch sa nachádza jedno výchovné zariadenia.

Materská škola od roku 21.04.1954 s celodennou prevádzkou poskytuje predškolskú starostlivosť, kapacita MŠ je 20.

Základná škola sa v obci nefunguje od roku 30.09.2016. Žiaci navštevujú základnú školu vo Vyšnej Rybnici a Sobranciach.

1.10 Sociálna sféra

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebuje, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu. Programové vyhlásenie vlády (ďalej len PVV) na roky 2010-2014 z augusta 2010 s hlavným odkazom Občianska zodpovednosť a spolupráca. V sociálnej oblasti sa vláda sústreďuje na podporu životnej úrovne obyvateľstva, a to aj v komplikovanej situácii prebiehajúcej hospodárskej krízy. Vláda SR nebude kopírovať sociálno-ekonomický model žiadnej inej krajiny, ale bude hľadať inšpiráciu v tých krajinách, ktoré dokázali v konkrétnych oblastiach rýchle a dlhodobé udržateľné úspechy. Vláda SR považuje za

klúčové vytvárať podmienky na zvyšovanie kvality života ľudí. Systém sociálnych služieb na Slovensku neprešiel po roku 1990 radikálnou zmenou. Politika všetkých doterajších vlád sa orientovala prevažne na udržanie prevádzky existujúcich pobytových zariadení bez toho, aby od nich požadovala vyššiu kvalitu poskytovaných služieb, efektívnejšie hospodárenie s verejnými zdrojmi, či väčšiu samostatnosť. Vyhlásený program humanizácie služieb v praxi znamenal len znižovanie kapacity zariadení, čo ešte viac zvýšilo napätie medzi ponukou a dopytom. Mnohé zariadenia nedosahujú základné priestorové normy ani po znížení kapacity. Jediným transformačným prvkom v systéme sociálnych služieb je zrušenie monopolu štátu na ich poskytovanie. Súkromní poskytovatelia sociálnych služieb v oveľa väčšej miere ako verejní študujú skúsenosti a nové trendy v krajinách Európskej únie. Súkromní poskytovatelia služieb však v súčasnosti ešte nezabezpečujú taký podiel služieb, aby výrazne ovplyvňovali a menili charakter celého systému. Vyššia dynamika rastu súkromných služieb sa nedosahuje aj kvôli vysokej organizačnej roztrieštenosti súkromných poskytovateľov. Budovanie sietí služieb jedným zriaďovateľom postupuje pomaly. Sociálne služby pre seniorov sú v každej krajine dôležitou časťou systému sociálnej ochrany a ročne sa vynakladá na systém značná časť finančných prostriedkov. Sociálne služby je možné poskytovať v domácom prostredí formou opatrovateľskej služby, resp. v zariadeniach pre seniorov. V niektorých krajinách sú služby decentralizované, v niektorých sú pod kuratelou štátu. Všetky krajiny prešli transformáciou v tejto oblasti².

Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

- deinštitucionalizácia sociálnych služieb,
- postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb,
- prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest),
- transformácia veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou,
- podpora terénnych a ambulancných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadeniach s týždenným pobytom.
- individualizácia poskytovania sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov,
- vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa
- legitimizácia kvality sociálnych služieb a formulovaní podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb)
- rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb
- koncepčný prístup k plánovaniu a stratégii rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitnom pláne a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v obci³.

²http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261
1.6.2012

³14.6.2012, <http://www.shr.sk/pages/casopishumanita/archiv/humanitaplus/P200905.pdf>

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenska ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. Rozvoj tejto formy sociálnej služby je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v ES v rámci modernizácie sociálnych služieb. V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Aj napriek tomu, že občan, ktorý o túto sociálnu službu požiada a splní hmotnoprávne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby, jeho nárok často nie je uspokojený. Nemenej dôležité je zamerať sa na rozvoj tých terénnych programov a sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inklúzia znevýhodnených osôb z dôvodu nezabezpečenia základných životných potrieb.

Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Remetské Hámre v budúcnosti nepočíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku. Je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku.

Základné sociálne služby pre potreby obyvateľov obce sa poskytujú v Zariadení opatrovateľskej služby Resocia n.o. a sú zabezpečené aj v ďalších dostupných zariadeniach. V blízkosti obce sa nachádzajú sociálne zariadenia Zariadenie pre seniorov a zariadenie opatrovateľskej služby Sobrance, Dom sociálnych služieb Michalovce. Zariadenie pre seniorov Michalovce a Harmónia – zariadenie sociálnych služieb Strážske.

Veková štruktúra obyvateľstva nám zatiaľ neukazuje demografický problém, ale v blízkej budúcnosti bude počítať s prestarnutím obyvateľstva a tým súvisiaci sociálny problém. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

1. rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
 - a. poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia.
 - b. nepriaznivého zdravotného stavu, jedným z riešení je denný stacionár novostavba alebo rekonštrukcia starého domu,
 - c. dovŕšenia dôchodkového veku,
 - d. zariadenie opatrovateľskej služby - terénnej sociálnej služby
 - e. jedáleň pre dôchodcov
 - f. rozšírenie činnosti klubu dôchodcov a klub pre mládež
2. rekonštrukcia centra obce so zameraním na vybudovanie relaxačnej a oddychovej zóny – parková zeleň, lavičky....
3. dobrovoľné rekonštrukčné práce podporou dotácií a grantov na verejných priestranstvách pred obydliami spoločensky neprispôsobivých obyvateľov v rámci

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

- komunit osôb odkázaných na pomoc, aby sa u nich vytvoril pocit zodpovednosti a potreba začlenenia sa do spoločenského života v obci
4. dobudovanie športového areálu – aktivita pre mládež vo voľnom čase
 5. riešenie denného stacionára, alebo domov sociálnych služieb.

1.11 Zdravotníctvo

Zdravotnícke zariadenia sa v obci nenachádzajú.

Pre dostupnosť zdravotníckych zariadení v Sobranciach sa ani v budúcnosti nepočíta so zriadením týchto zariadení.

1.12 Kultúra – deti, mládež, dôchodcovia

V obci sa pravidelne každoročne realizujú: stávanie mája, deň detí, futbalový turnaj, úcta k starším, karneval, ples.

1.13 Ubytovacie zariadenia

Ubytovacie zariadenia v obci sa nachádzajú Vila Kaštielik.

Podklady z obce

1.14 Služby - Stravovacie a reštauračné služby

V obci je zastúpenie najmä drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce nevyplýva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú len sídlo v *obci* a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce.

Stravovacie zariadenia sa v obci nachádza a to Poľovnícka. Potom najbližšie vo Vyšnej Rybnici Rybnička, Penzión Valéria, a potom až v Sobranciach reštauračné zariadenia.

Chovateľ rýb pstruhové hospodárstvo Vyšná Rybnica.

Na morskom oku sa nachádzajú Kaštielik a Chata Morské oko.

1.15 Cestovný ruch

Cestovný ruch v obci existuje. Je potrebné sa zamerať na pešiu turistiku, propagácia prírody a krajiny.

Trendy v cestovnom ruchu Európska komisia cestovného ruchu (ETC) v roku 2004 označila za hlavné faktory ovplyvňujúce rozvoj CR demografiu, zdravie, uvedomelosť a vzdelávanie, voľný čas, cestovné skúsenosti, životný štýl, informačné technológie, dopravu, trvalo udržateľný rozvoj a bezpečnosť. Počet starších ľudí v Európe neustále rastie. Mnoho seniorov odchádza do predčasného dôchodku, má vyššie disponibilné príjmy, teší sa lepšiemu zdraviu. To má za následok rýchlejšiu rast dopytu tejto kategórie ľudí po cestovnom ruchu. Zdravotné povedomie návštevníkov je čoraz väčšie a ovplyvňuje najmä voľbu cieľového miesta a životný režim počas dovolenky. Čoraz populárnejšou je dovolenka spojená so vzdelávaním. Pri plánovaní dovolenky má významnú rolu história, umenie a kultúrne podujatia. Súčasná spoločnosť kladie zvýšené nároky na ľudí a ich denný režim, čo sa prejavuje v raste nárokov na voľný čas a možnosti oddychu. Rastie aj pragmatickosť návštevníkov v CR, ich sebaistota, požiadavky a znalosť vlastných práv, čo súvisí s predchádzajúcimi skúsenosťami. Rastie podiel kritických názorov na kvalitu a dôraz sa kladie na pomer kvality a ceny. Rastie význam internetu, ktorý umožňuje nielen vizuálnu prezentáciu, ale aj priamy nákup produktov cestovného ruchu. V dopravných službách sa do popredia dostáva záujem o cestovanie železnicou, a najmä vysokorýchlostnými vlakmi. Rastie aj sieť nízko tarifných leteckých spoločností, zatiaľ čo cestné siete sa stávajú preťažené a klesá podiel klasického cestovania. Medzi populáciou naďalej rastie environmentálne povedomie, čo ovplyvňuje rast záujmu o cieľové miesta rozvíjajúce sa na základe trvalej udržateľnosti. Aktuálne trendy v cestovnom ruchu – rast záujmu o kvalitu, luxus, pohodlie a bezpečie,

- záujem o relax, uvoľnenie, aktívnu dovolenku, pobyty wellness a pobyty v kúpeľoch,
- dopyt po produktoch pre jednu osobu,
- rast záujmu o krátkodobé pobyty v zahraničí,
- individuálne organizovaná dovolenka zameraná na kultúru, umenie a históriu (rast záujmu o strednú a východnú Európu),
- potreba ponuky cenovo dostupných produktov,

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

- spokojnosť zákazníkov sa prejavuje v ich opätovnom návrate,
- rast záujmu o osobnejší prístup v poskytovaní služieb (malé rodinné podniky),
- úzka špecializácia poskytovateľov služieb na produkt pre vybranú cieľovú skupinu,
- trend „späť k začiatkom“, ktorý súvisí s preferenciami tráviť jednoduchšiu dovolenku (ubytovanie v hoteli nahradiť ubytovaním v bungalove, resp. stane),
- nezáujem o sprostredkovanú organizáciu dovolenky oproti zvýšenému záujmu o priame rezervovanie a nákup služieb.

1.16 Rekapitulácia rozpočtu obce za roky 2014 – 2018

Tabuľka č. 5 Rekapitulácia rozpočtu obce

Prehľad hospodárenia obce v období od 2013 – 2018 (v celých €)					
Ukazovateľ / Roky	2014	2015	2016	2017	2018
Bežné príjmy	336193,83	317611,88	256536,10	222835,39	338008,52
Kapit. príjmy	60000,00	0	0	114,00	676,50
Finančné operácie	5170,21	10936,77	40000,00	10683,65	3452,25
Príjmy spolu	401364,04	328548,65	296536,10	233633,04	342137,27
Bežné výdavky	162785,66	161136,94	164713,69	210380,98	264270,88
Kap. výdavky	14251,72	10918,97	47237,76	19799,81	46130,12
Výdavky spolu	177037,38	172055,91	211951,45	230180,79	310401,00
Zisk/strata	224326,66	156492,74	84584,65	3452,25	31736,27

Vlastné zisťovanie z obce

1.17 Samospráva

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať Opatrenie klientskeho prístupu ktoré by riešilo vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov OZ ku občanom a návštevníkom obce.

Manažment a správa obce

Súčasná zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Remetské Hámre. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo má 7 členov. Obec má zriadené obecné komisie: o ochrane verejného záujmu pri výkone verejných funkcionárov, pre financie, rozpočet a štrukturálne fondy, pre oblasť kultúry, vzdelávania, práce s mládežou a šport, a komisia na oblasť ochrany verejného poriadku, správy majetku, územného plánovania, stavebníctva a životného prostredia. Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy. Príslušnosť k obyvateľov k úradom ŠS.

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

Sídlo matričného úradu	Sobrance
Sídlo pracoviska daňového úradu – kontaktné miesto	Sobrance
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Sobrance
Sídlo Okresného súdu	Michalovce
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Michalovce
Sídlo Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Michalovce
Sídlo pracoviska úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Sobrance
Sídlo Územnej vojenskej správy	Košice
Sídlo Okresného úradu	Michalovce, Sobrance

1.18 Identifikácia hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia a analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie územia

Obec Remetské Hámre je súčasťou Vyššieho územného celku Košice. Táto časť identifikuje hlavné faktory vonkajšieho prostredia, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú vývoj samotnej obce.

Počas svojho doterajšieho pôsobenia sa regionálna samospráva orientovala vo väčšine prípadov výlučne na plnenie kompetencií, ktoré jej boli stanovené zákonom. Plnenie ostatných kompetencií, stanovených zákonom iným orgánom verejnej správy, regionálna samospráva prirodzene očakávala od príslušných orgánov. Tento prístup sa za štrnásť rokov existencie Košického samosprávneho kraja ukazuje ako málo efektívny. Je to prístup zameraný na procesy, kde dodržanie procesu (kompetencií) limituje dosiahnutie výsledku, riešenie aktuálneho problému obyvateľa (napr. v oblasti nezamestnanosti, sociálnej degradácie a z nich vyplývajúcej chudoby). Ak jeden článok v reťazi si nedostatočne plní svoje kompetencie, tak celá reťaz neplní dostatočne stanovené funkcie. Alebo inými slovami, reťaz môže byť len taká silná ako jej najslabší článok. Preto stagnujúca alebo klesajúca životná úroveň na Východnom Slovensku a rastúca nezamestnanosť často prevyšujúca celoslovenský priemer nás nútia zmeniť tento málo efektívny model doterajšieho prístupu.

Táto zmena modelu prístupu bude v prvom rade vyžadovať zmenu doteraz zaužívaného spôsobu myslenia s ktorým sme pristupovali k riešeniu problémov v oblasti regionálneho rozvoja. Na základe doterajších skúseností by sme si mali uvedomiť, že ak si naše problémy nevyriešime sami, vyriešené s veľkou mierou pravdepodobnosti nebudú. Preto sa budeme musieť pokúsiť zmeniť svoj doterajší prístup k riešeniu problémov, upustiť od uprednostňovania individuálnych stratégií, upustiť od prenášania zodpovednosti za riešenie našich problémov na iných a aktuálne problémy riešiť spájaním všetkých, ktorí nám môžu a chcú pri ich riešení pomôcť. Inými slovami pôjde o mobilizáciu sociálneho a ľudského kapitálu Košického kraja formou sociálnych partnerstiev, spolupracujúcich sietí a zapájaním širšej verejnosti do riešenia celospoločenských problémov. A práve z týchto princípov vychádza aj predkladaná nová vízia a misia PHSR KSK 2016 – 2022.

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

Je treba si uvedomiť, že výhody globalizácie sa najviac prejavujú v rozvinutých regiónoch, teda tam, kde je vysoká kúpna sila a rozvinutá a intenzívna doprava. V podmienkach menej rozvinutých regiónov, s nízkou kúpnu silou a s nedostatočne vybudovanou dopravnou infraštruktúrou, môže globalizácia spôsobovať prehlbovanie medziregionálnych rozdielov. A zrejme preto dnes existujú dve Slovenská, rozvíjajúci sa západ a zaostávajúci východ.

Preto v súčasnosti nevidíme inú cestu, ako cestu zmeny od doterajšieho trpného a pasívneho prístupu k negatívnym dôsledkom celosvetových globalizačných trendov smerom k iniciovaniu aktívnejšieho postupu smerujúceho k podpore našich domácich lokálnych ekonomík s cieľom udržať čo najdlhšie finančné zdroje vo vnútri danej lokálnej ekonomiky. Z tohto uhla pohľadu nie je ani tak dôležité aký objem finančných zdrojov bude vo vnútri lokálnej ekonomiky, ale rozhodujúce bude, ako dlho tam ostanú, koľkokrát sa dokážu otočiť (regionálny multiplikátor). Čo je treba pre to urobiť?

Je treba zmeniť náš doterajší prístup. Je treba prestať prenášať zodpovednosť za riešenie našej nepriaznivej situácie na iných a očakávať, že iní budú riešiť naše problémy. Je treba si uvedomiť, že ak si naše problémy nevyriešime sami, vyriešené s veľkou mierou pravdepodobnosti nebudú. V tržnom hospodárstve sa človek jednoducho musí dokázať postarať sám o seba. Také sú pravidlá hry. V záujme zmeny nášho doterajšieho prístupu je preto treba začať hľadať vlastné tvorivé riešenia a možnosti cestou mobilizácie a skvalitňovania ľudského a sociálneho kapitálu vo vnútri Košického kraja, vzájomnou spoluprácou akademickej, podnikateľskej a verejnej obce a hľadaním našich vlastných lídrov pre riešenie našich problémov. To je možné dosiahnuť spájaním všetkých, ktorí nám pri riešení našich problémov môžu a chcú pomôcť. Inými slovami je treba mobilizovať sociálny a ľudský kapitál Košického kraja formou sociálnych partnerstiev, spolupracujúcich sietí a zapájaním širšej verejnosti do riešenia celospoločenských problémov. Spolupráca by tak mala zahŕňať celú oblasť sociálnej štruktúry spoločnosti od rodín a komunit, cez neziskové organizácie až po kooperáciu podnikov a inštitúcií v klastroch a výrobných sieťach⁴.

⁴ PHSR KSK 2016 - 2022

EX-POST HODNOTENIE EXISTUJÚCEHO PHSR VRÁTANE VYHODNOTENIA ROZPRACOVANÝCH INVESTIČNÝCH A NEINVESTIČNÝCH PROJEKTOV K 31. 12. 2015

Zámer 1.

Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti

Cieľ 1.1. Realizácia výstavby obecnej kanalizácie a ČOV

Opatrenie	Zabezpečiť výstavbu obecnej kanalizácie a ČOV a jej napojenia na kanalizačný zberač
Zodpovedný	starosta obce
Spolupracujúci	projekčné organizácie, VVS, a.s. Košice
Predpokladaná výška investície v €	
Finančné zdroje	obecný rozpočet, zdroje VVS Košice, 4.2. OP Životné prostredie, Opatrenie 1.2. Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd
Stav	

Cieľ 1.2. Výstavba chodníkov v obci

Opatrenie	Zabezpečiť projektovú dokumentáciu a realizáciu výstavby chodníkov a parkovísk v obci
Zodpovedný	starosta obce
Spolupracujúci	projekčná organizácia
Predpokladaná výška investície v €	
Finančné zdroje	obecný rozpočet, Program obnovy dediny, Regionálny operačný program – Opatrenie 4.1. Modernizácia a budovanie regionálnych komunikácií zaisťujúcich dopravnú obslužnosť regiónu
Stav	

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

Cieľ 1.3. Rekonštrukcia verejného osvetlenia v obci

Opatrenie	Zabezpečiť ohlasovaciu povinnosť a realizáciu , rekonštrukciu verejnéhoosvetlenia
Zodpovedný	starosta obce
Spolupracujúci	poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investícií v €	
Finančné zdroje	obecný rozpočet, dotácia MF SR, zdroje KSK
Stav	

Cieľ 1.4. Dostavba Nadstavby Kultúrneho domu resp. transformácia na multifunkčné zariadenia

Opatrenie	Rekonštrukcia miestneho Kultúrneho domu
Zodpovedný	starosta obce
Spolupracujúci	projekčná organizácia, stavebná firma
Predpokladaná výška investície v €	
Finančné zdroje	obecný rozpočet, zdroje KSK, dotácia z Úradu vlády SR
Stav	

Zámer 2.

Zvýšenie kvality spoločenského života

Cieľ 2.1. Rekonštrukcia zdravotného strediska

Opatrenie	Rekonštrukcia zdravotného strediska
Zodpovedný	starosta obce
Spolupracujúci	poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investície v €	
Finančné zdroje	obecný rozpočet, zdroje KSK, dotácia MF SR, zdroje
Stav	

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

Cieľ 2.2. Rekonštrukcia čakární SAD pre cestujúcich.

Opatrenie	Rekonštrukcia čakární SAD pre cestujúcich.
Zodpovedný	starosta obce
Spolupracujúci	poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investície v €	
Finančné zdroje	obecný rozpočet, zdroje KSK, dotácia MF SR, zdroje nadácií
Stav	

Cieľ 2.3. Obnova prevádzky Malej vodnej elektrárne a obnova gátra

Opatrenie	Obnova prevádzky Malej vodnej elektrárne a obnova gátra
Zodpovedný	starosta obce
Spolupracujúci	poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investície v €	
Finančné zdroje	obecný rozpočet
Stav	

Zámer 3.
Rozvoj športu

Cieľ 3.1. Výstavba kolkárne a tenisových dvorcov

Opatrenie	Výstavba kolkárne a tenisových dvorcov
Zodpovedný	starosta obce
Spolupracujúci	poslanci obecného zastupiteľstva, projekčná organizácia,
Predpokladaná výška investícií v €	
Finančné zdroje	rozpočet obce,
Stav	

Cieľ 3.2. Výstavba prezliekarne pre športovcov a výstavba tribúny

Opatrenie	Výstavba prezliekarne pre športovcov a výstavba tribúny
Zodpovedný	starosta obce
Spolupracujúci	poslanci miestneho zastupiteľstva, podnikatelia
Predpokladaná výška investícií v €	
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, Národný strategický plán rozvoja vidieka 2007-2013
Stav	

Cieľ 3.3. Rozvoj agroturizmu

Opatrenie	Rozvoj agroturizmu
Zodpovedný	starosta obce
Spolupracujúci	poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investícií v €	
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, Eurofondy
Stav	

1.19 Analýza silných a slabých stránok územia,

Nasledujúce SWOT analýzy sa zameriavajú na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre obec Remetské Hámre nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom obce, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť. Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov podniku k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci obce. Na jej základe môže obec prikrčiť k formulácii špecifických cieľov.

1.20.1 SWOT- Infraštruktúra a životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Ekologický nenarušené životné prostredie • Pravidelný vývoz tuhého odpadu • Vystavaný kultúrny dom • Atraktívne a neznečistené životné prostredie 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozostavaná kanalizácia • Opatrebovaná cestná sieť • Málo autobusových spojov • Znečistený potok
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Potreba rekonštrukcie cestnej siete • Možnosť čerpania prostriedkov z európskych fondov, • Materiálové a energetické využívanie odpadov – separovaný zber, recyklácia • Vybudovanie denného stacionára, alebo domova sociálnych služieb 	<ul style="list-style-type: none"> • Veľký počet plánovaných investičných akcií • Vysoká finančná náročnosť investícií • Veľký rozpor medzi finančnými zdrojmi a strategickými zámermi • nedostatok investícií na dobudovanie dopravnej infraštruktúry • Vysoká miera nezamestnanosti- riziko odsťahovania obyvateľstva za prácou

1.20.2 SWOT- podnikateľské prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Tradície v poľnohospodárstve, prírodné podmienky pre poľnohospodársku prvovýrobu • Prítomnosť ľudových tradícií v živote obyvateľov • Vysoká miera nezamestnanosti • Lacná pracovná sila • Absencia zdroja znečisťujúceho životné prostredie 	<ul style="list-style-type: none"> • Neexistujúca priemyselná výroba • Transformácia poľnohospodárstva • Nevybudované služby • Malý počet podnikateľov , stagnácia rozvoja malého a stredného podnikania • Nepriaznivá sociálna a vzdelanostná úroveň obyvateľstva • Nepriaznivá kvalifikačná štruktúra nezamestnaných
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Vybudovaním a zlepšením infraštruktúry zatriktívniť obec pre podnikanie a cestovný ruch 	<ul style="list-style-type: none"> • Pomalý rozvoj infraštruktúry • Nedostatočná jazyková vybavenosť (svetové)

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj služieb a cestovného ruchu smerujúci k vytváraniu pracovných príležitostí • Rozvoj tradícií a hospodárskych aktivít založených na využívaní miestnych zdrojov • Možnosť podnikania v poľnohospodárstve - vinohradníctvo - ovocinárstvo, stromčeky, • Možnosť vytvorenia obecného podniku služieb 	<p>jazyky)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zhoršenie sociálnej situácie obyvateľov obce • Absencia tradícií poskytovania služieb v cestovnom ruchu
--	---

1.20.3 SWOT- kultúra, šport, služby

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Vybudovaný kultúrny dom • Aktívni futbalisti • 	<ul style="list-style-type: none"> • Absencia ubytovacích kapacít a služieb • Absencia turistických tras a cyklotrás
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Oživenie života obce v dôsledku rozvoja cestovného ruchu • Predpoklad na postupné využívanie opustených domov a rekonštrukcie na víkendové chalupy • Možnosť čerpania nenávratných finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov 	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoká miera nezamestnanosti, problém dlhodobej nezamestnanosti, nedostatok financií • Nízka životná úroveň obyvateľstva • Riziko stagnácie dlhodobo nezamestnaných • Hroziaca nízka úroveň poskytovania služieb v dôsledku absencie tradícií

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT Zostavenie analýzy SWOT je zložitý proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikácii a analýze bezprostredných (často i skrytých) vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaraďovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je potrebné zodpovedne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu a relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovania službotvorného sektora. V oblasti technickej infraštruktúry ide potrebu dobudovania inžinierskych sietí v oblasti odpadového hospodárstva, dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete, ktorá sa nachádza na niektorých miestach v havarijnom

stave. Ohrozenia obce Remetské Hámre vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže vedenie obce ovplyvniť.

2. STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť obsahuje víziu a stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určuje hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia.

2.1 Vízia územia

Obec Remetské Hámre bude obcou, ktorá bude vyvázene zabezpečovať podmienky pre harmonický život všetkých kategórií svojich obyvateľov. Bude vyvázene a ohľaduplne využívať svoje prírodné bohatstvo za účelom jeho ekonomického a ekologického zveľadovania. V súvislosti s rozvojom sa bude snažiť propagovať existujúce prírodné hodnoty, ktoré zasahujú do tejto oblasti. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu sa bude snažiť aj o čo najlepšie prezentovanie svojich kultúrnych tradícií a zvyklostí v duchu rozvoja kultúrneho povedomia nielen vo svojom regióne, ale aj za hranicami Slovenskej republiky. Z hospodárskeho hľadiska obec vytvorí priaznivé podmienky na rozvoj tradičných výrobných a nevýrobných odvetví, pre ktorých rozvoj má obec najväčší potenciál – poľnohospodárska produkcia a drobné výrobné prevádzky, ktoré neovplyvňujú kvalitu bývania. Zameranie sa na vybudovanie obecného podniku služieb v obci. V oblasti propagácie sa obec zameria na prezentáciu vlastných kultúrno – historických hodnôt a kultúrnej identity typickej pre túto oblasť. Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát obce Remetské Hámre. Poslanie opisuje a prezentuje základné služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „zákazníkov“, t.j. jej obyvateľov, miestnych podnikateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie obce Remetské Hámre a odpovedá na tri otázky: Čo obec robí? Prečo to robí? Pre koho to robí? Predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných služieb obyvateľom obce, podnikateľom či návštevníkom a celkový plynulý chod samosprávy a jej orgánov je dôsledný denný operatívny manažment a realizácia profesionálnych interných služieb. Medzi významné činnosti - a to najmä z pohľadu obyvateľov obce – patrí administrovanie zasadnutí orgánov obce. Práve tieto authority rozhodujú o všetkých dôležitých zmenách, ktoré sa premietajú do života obyvateľov, napr. prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení. Jedným zo základných predpokladov rozvoja obce je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel miestnej samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov, v neposlednom rade aj ochrana životného prostredia. V súlade s poslaním obce Remetské Hámre všetky tieto úlohy realizuje štátna polícia. K dosiahnutiu zámeru - vybudovať bezpečnú obec - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia

občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostne politiky obce je aj výkon ochrany pred požiarmi a civilnej ochrany obyvateľov.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia obce a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Zrealizovať obecný podnik služieb v obci.

2. Doprava a komunikácie Príprava Projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba miestnych komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií a chodníkov, to všetko zahŕňajú kompetencie obce v oblasti pozemných komunikácií. Pridanou hodnotou by mala byť výstavba nových komunikácií a cyklotrás.

3. Technická infraštruktúra Významným prvkom kvality života v obci je funkčný vodovod. Hlavnou úlohou samosprávy je v tomto kontexte realizácia rozostavaného vodovodu.

4. Odpadové hospodárstvo Obec vykonáva úlohy, ktoré jej vyplývajú zo všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Pozornosť treba venovať aj tzv. zelenému odpadu a jeho kompostovaniu. Obec schvaľuje VZN o odpadoch a zároveň vykonáva priestupkové konanie v odpadovom hospodárstve.

4. Životné prostredie Udržiavanie a zveľaďovanie obce neznamena len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území obce, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou obec každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, námestie, ktoré je obcou pravidelne čistené. K ďalším činnostiam, ktoré sa podieľajú na vytváraní atraktívneho a zdravého prostredia patrí aj prevádzka či správa cintorína.

5. Sociálna oblasť a zdravotníctvo Činnosť samosprávy - vzhľadom na existujúce kompetencie - je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla.

Poskytovanie sociálnych služieb je regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky.

2.2 Formulácia a návrh stratégie,

Strategický cieľ PRO ako aj dielčie ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierniť nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja. Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia - prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmiernovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunit, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzištátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne, zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec Remetské Hámre nasledovný strategický cieľ: **„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Remetské Hámre, po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke“**. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do zlepšovania podmienok života obyvateľov obce v zdravom životnom prostredí pri zachovaní okolitého prírodného potenciálu. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v obci. Obec bude podporovať služby a takú výrobu, ktorá nezaťažuje životné prostredie. Vytvorí podmienky na zveľaďenie katastrálneho územia, s cieľom zachovania atraktivity obce na bývanie bez rušivých vplyvov a priemyselnej výroby. Opatreniami pre podporu malého podnikania a služieb sa bude snažiť znižovať nezamestnanosť. V oblasti cestovného ruchu vytvorí podmienky v rámci prírodných hodnôt nachádzajúcich sa v okolí Morského oka, potenciál Zemplínskej Šíravy, a pozornosť zamerať aj na poľovníctvo v spolupráci s poľovníckym združením. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvorí podmienky pre dôstojné prežitie staroby. Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

a adaptáciu obyvateľstva v aktívnom prostredí s vybudovanou infraštruktúrou. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva.

Strategický plán hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – dostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia vychádzajú z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti (Osi) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií obce definovaných zákonom 416/2001 o prechode..., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (COFOG) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja: Pre obec Remetské Hámre je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2020 naplnila tri kľúčové priority rastu: **inteligentný rast**, ktorý je založený na efektívnych investíciách do vzdelávania, výskumu a inovácií, **udržateľný rast**, vďaka prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a zameranie sa na konkurencieschopné odvetvia priemyslu a **inkluzívny rast**, s veľkým dôrazom na tvorbu pracovných miest a zmiernenie chudoby. K základným predpokladom realizácie stratégie programu patrí:

- integrovaný prístup (kombinovanie investícií, prierezové riešenie problémov),
- majetkové vysporiadanie vlastníckych vzťahov,
- dostatočné financovanie prenesených kompetencií štátnej správy na samosprávu zo štátneho rozpočtu.

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím. Pri formulácii stratégie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Remetské Hámre na roky 2016 – 2022 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/30. Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia obce Remetské Hámre. Vo vytvorení systému, ktorý by priebežne

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšení podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľoch. Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativitu.

2.3 Strategické ciele v jednotlivých politikách

Zámer	1. Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti	2. Zvýšenie kvality spoločenského života a podnikania	3. Podnikanie, rozvoj služieb	4. Cestovný ruch a rozšírenie ponuky voľno časových aktivít
Cieľ	1.1 Realizácia výstavby obecnej kanalizácie a ČOV	2.1. Zabezpečenie sociálnej starostlivosti o starých ľudí	3.1. Zabezpečenie poskytovania služieb pre starých ľudí (dotácia stravovania)	4.1. Vybudovanie, rekonštrukcia detských a športových ihrísk- multifunkčné ihrisko
	1.2. Rekonštrukcia Zdravotného strediska	2.2. Oživiť tradíciu kultúrnych festivalov, stretnutí rodákov	3.2. Zriadenie informačných tabúl v obci	4.2. Využívanie neobývaných domov pre chalupársku rekreáciu
	1.3. Rekonštrukcia Kašielika	2.3. Zriadenie Domu ľudových remesiel	3.3. Predloženie projektov na rozvoj cezhraničnej spolupráce s Ukrajinou	4.3. Vybudovanie rekreačno -športového a oddychového areálu v obci
	1.4. Infraštruktúra cintorína	2.4. Podpora rozvoja celoživotného vzdelávania občanov	3.4. Preskúmanie možnosti využitia alternatívnych zdrojov energie	4.4. Vybudovanie siete jazdeckých a náučných trás a úprava terénu pre bežecké lyžovanie

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

1.5. Dostavba nadstavby kultúrneho domu na ubytovne a zateplenie budovy OcÚ	2.5. Hámorská 20	3.5. Podpora podnikania v agroturistike a vidieckom CR	4.5. Vzdelávanie obyvateľov v oblasti podnikania v CR a pre podnikanie
1.6. Rekonštrukcia verejného osvetlenia v obci		3.6. Zriadenie zberne lesných plodov	4.6. Vybudovanie a úprava siete turistických a cykloturistických trás
1.7. Výstavba chodníkov a parkovísk v obci		3.7. Podpora podnikania a rozvoj poľnohospodárstva	
1.8. Vybudovanie elektronických sietí, širokopásmový internet, optický kábel		3.8. Podpora podnikania v drevovýrobe	
1.9. Úprava lesoparku		3.9. Rozvoj ľudských zdrojov - vzdelávanie v oblasti podnikania	
1.10.		3.10. Preskúmanie možnosti využitia Ďalších vodných zdrojov pitnej vody	

3. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť nadväzuje na strategickú časť a obsahuje najmä zoznam opatrení a projektov na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce. Programová časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov v sociálnej, hospodárskej a environmentálnej politike na úroveň projektov a aktivít, ktoré sú tvorené vecne príbuznými

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

skupinami aktivít samosprávy vykonávaných mimo bežnú činnosť a smerujúcich k plneniu strategického cieľa rozvoja. Strategickým cieľom rozvoja je vytvoriť podmienky pre zvýšenie kvality života obyvateľov obce, pre udržanie ekonomickej výkonnosti a zvýšenie jej konkurencieschopnosti s vyváženým rozvojom oblastí trvale udržateľného rozvoja.

Zámer „Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti“ je nevyhnutné z hľadiska životných štandardov, ako aj udržania požadovanej štruktúry a počtu obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj obce.

Zámer „Zvýšenie kvality spoločenského života a podnikania“ zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. Podľa možnosti obecný podnik služieb. Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy.

Zámer „Podnikanie, rozvoj služieb“ je nevyhnutné pri zlepšení podmienok pre rozvoj podnikateľských aktivít myslieť aj na zabezpečenie poskytovania služieb pre starých ľudí, zistenia možnosti využitia alternatívnych zdrojov energie a zamerať sa aj na agrosektor.

Zámer „Cestovný ruch a rozšírenie ponuky voľno časových aktivít“ budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa obec stala vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie obce.

MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu rozvoja obce Remetské Hámre sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

3.1. Akčné plány

Zámer 1. Investície do infraštruktúry a občianskej vybavenosti

3.1.1 Cieľ 1.1. Realizácia výstavby obecnej kanalizácie a ČOV

Opatrenie	<i>Realizácia výstavby obecnej kanalizácie a ČOV</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investícií v €	350 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, Envirofond

3.2.1 Cieľ 1.2. Rekonštrukcia Zdravotného strediska

Opatrenie	<i>Obnova kultúrnych pamiatok</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investícií v €	76 992.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, Ministerstvo kultúry SR

3.3.1 Cieľ 1.3. Rekonštrukcia Kašielika

Opatrenie	<i>Obnova kultúrnych pamiatok</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investícií v €	36 416.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet,, Ministerstvo kultúry SR

3.4.1 Cieľ 1.4. Infraštruktúra cintorína

Opatrenie	<i>Rekonštrukcia domu smútku a celej infraštruktúry cintorína</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investícií v €	42 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, PRV

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

3.5.1 Cieľ 1.5 Dostavba nadstavby kultúrneho domu na ubytovne
a zateplenie budovy OcÚ

Opatrenie	<i>Dostavba nadstavby kultúrneho domu na ubytovne a zateplenie budovy OcÚ</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investícií v €	38 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, PRV

3.6.1 Cieľ 1.6. Rekonštrukcia verejného osvetlenia v obci

Opatrenie	<i>Rekonštrukcia verejného osvetlenia</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investícií v €	33 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MF SR

3.7.1 Cieľ 1.7. Výstavba chodníkov a parkovísk v obci

Opatrenie	<i>Výstavba chodníkov a parkovísk v obci</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investícií v €	43 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, PRV

3.8.1 Cieľ 1.8. Vybudovanie elektronických sietí, širokopásmový internet,
optický kábel

Opatrenie	<i>Vybudovanie elektronických sietí, širokopásmový internet, optický kábel</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investícií v €	23 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MV SR

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

3.9.1 Cieľ 1.9. Úprava lesoparku

Opatrenie	<i>Úprava lesoparku</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investícií v €	20 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MŽP SR

Zámer 2

Zvýšenie kvality spoločenského života a podnikania

3.1.2 Cieľ 2.1. Zabezpečenie sociálnej starostlivosti o starých ľudí

Opatrenie	<i>Zabezpečenie sociálnej starostlivosti o starých ľuďoch Domov sociálnych služieb, respektíve denný stacionár</i>
Zodpovední	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investície v €	45 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, PRV

3.2.2 Cieľ 2.2 Oživiť tradíciu kultúrnych festivalov, stretnutí rodákov

Opatrenie	<i>Oživiť tradíciu kultúrnych festivalov, stretnutí rodákov s cieľom zachovania tradícií</i>
Zodpovední	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investície v €	20 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, KSK, MK SR

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

3.3.2 Cieľ 2.3 Zriadenie Domu ľudových remesiel

Opatrenie	<i>Zriadenie Domu ľudových remesiel</i>
Zodpovední	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investície v €	35 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, KSK, MK SR

3.4.2 Cieľ 2.4. Podpora rozvoja celoživotného vzdelávania občanov

Opatrenie	<i>Podpora rozvoja celoživotného vzdelávania občanov</i>
Zodpovední	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investície v €	8 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MF SR

3.5.2 Cieľ 2.5. Hámorská 20

Opatrenie	<i>Hámorská 20</i>
Zodpovední	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investície v €	40 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MK SR

Zámer 3

Skvalitnenie životného prostredia

3.1.3 Ciel' 3.1. Zabezpečenie poskytovania služieb pre starých ľudí

Opatrenie	<i>Zabezpečenie poskytovania služieb pre starých ľudí (dotácia stravovania)</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná	40 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MPSVaR SR

3.2.3 Ciel' 3.2. Zriadenie informačných tabúl' v obci

Opatrenie	<i>Zriadenie informačných tabúl' v obci</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná	15 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MF SR

3.3.3 Ciel' 3.3. Predloženie projektov na rozvoj cezhraničnej spolupráce s Ukrajinou

Opatrenie	<i>Predloženie projektov na rozvoj cezhraničnej spolupráce s Ukrajinou</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná	15 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MF SR

3.4.3 Ciel' 3.4. Preskúmanie možnosti využitia alternatívnych zdrojov energie

Opatrenie	<i>Preskúmanie možnosti využitia alternatívnych zdrojov energie</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná	10 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, Envirofond, PRV

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

3.5.3 Cieľ 3.5. Podpora podnikania v agroturistike a vidieckom CR

Opatrenie	<i>Podpora podnikania v agroturistike a vidieckom CR</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná	10 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, PRV

3.6.3 Cieľ 3.6. Zriadenie zberne lesných plodov

Opatrenie	<i>Zriadenie zberne lesných plodov, liečivých rastlín a obecnej prevádzky na ich spracovanie</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná	10 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, PRV

3.7.3 Cieľ 3.7. Podpora podnikania a rozvoj poľnohospodárstva

Opatrenie	<i>Podpora podnikania a rozvoj poľnohospodárstva</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná	8 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, PRV

3.8.3 Cieľ 3.8. Podpora podnikania v drevovýrobe

Opatrenie	<i>Podpora podnikania v drevovýrobe</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná	8 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, PRV

3.9.3 Cieľ 3.9. Rozvoj ľudských zdrojov - vzdelávanie v oblasti podnikania a sociálnych služieb

Opatrenie	<i>Rozvoj ľudských zdrojov - vzdelávanie v oblasti podnikania a sociálnych služieb</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná	8 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MŠVVaŠ SR

3.10.3 Cieľ 3.10. Preskúmanie možnosti využitia Ďalších vodných zdrojov pitnej vody -

Opatrenie	<i>Preskúmanie možnosti využitia Ďalších vodných zdrojov pitnej vody -</i>
Zodpovedný	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná	6 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, PRV

Zámer 4

Cestovný ruch a rozšírenie ponuky voľno časových aktivít

3.1.4 Cieľ 4.1. Vybudovanie, rekonštrukcia detských a športových ihrísk-multifunkčné ihrisko

Opatrenie	<i>Vybudovanie, rekonštrukcia detských a športových ihrísk-multifunkčné ihrisko</i>
Zodpovední	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investície v €	75 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MŠVVaŠ SR

3.2.4 Cieľ 4.2. Využívanie neobývaných domov pre chalupársku rekreáciu

Opatrenie	<i>Využívanie neobývaných domov pre chalupársku rekreáciu</i>
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Projekčná a dodávateľské firmy, občania v aktivačných prácach
Predpokladaná výška investície v €	Bez dotácie, každý vo vlastnej réžii
Finančné zdroje	Vlastníci nehnuteľnosti

3.3.4 Cieľ 4.3. Vybudovanie rekreačno -športového a oddychového areálu v obci

Opatrenie	<i>Vybudovanie rekreačno -športového a oddychového areálu v obci</i>
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Projekčná a dodávateľské firmy, občania v aktivačných prácach
Predpokladaná výška investície v €	25 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, VUC KSK, dotácia Ministerstva školstva SR

3.4.4 Cieľ 4.4. Vybudovanie siete jazdeckých a náučných trás a úprava terénu pre bežecké lyžovanie

Opatrenie	<i>Vybudovanie siete jazdeckých a náučných trás a úprava terénu pre bežecké lyžovanie</i>
Zodpovední	Starosta obce
Spolupracujúci	Poslanci obecného zastupiteľstva
Predpokladaná výška investície v €	75 000.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, MŠVVaŠ SR

3.5.4 Cieľ 4.5. Vzdelávanie obyvateľov v oblasti podnikania v CR a pre podnikanie

Opatrenie	<i>Vzdelávanie obyvateľov v oblasti podnikania v CR a pre podnikanie</i>
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Projekčná a dodávateľské firmy, občania v aktivačných prácach
Predpokladaná výška investície v €	1 200.- €
Finančné zdroje	Obecný rozpočet

3.6.4 Ciel' 4.6. Vybudovanie a úprava siete turistických a cykloturistických tras

Opatrenie	<i>Vybudovanie a úprava siete turistických a cykloturistických tras</i>
Zodpovední	Starosta obce, poslanci OZ
Spolupracujúci	Projekčná a dodávateľské firmy, občania v aktivačných prácach
Predpokladaná výška investície v €	12000
Finančné zdroje	Obecný rozpočet, VUC KSK, dotácia Ministerstva školstva SR

4 REALIZAČNÁ ČASŤ

Vypracovaním Plánu rozvoja obce Remetské Hámre plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky – princíp programovania. Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie rozvojových aktivít strategického dokumentu, napomáha zisťovať proces napĺňania jednotlivých cieľov a rozvojových aktivít programu rozvoja obce. Inštitucionálne a organizačné parametre definuje zákon NR SR č.369/1990Z.z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Do procesu zabezpečenia realizácie jednotlivých opatrení vstupujú štyri organizačné zložky:

- **Riadiaci orgán** – starosta obce a obecné zastupiteľstvo,
- **Výkonný orgán** – poverení pracovníci,
- **Finančný orgán** – ekonómka obce,
- **Kontrolný orgán** – hlavný obecný kontrolór.

Tabuľka č. 6 Harmonogram realizácie

Strategický zámer	Ciel'	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1.	1.1.						
	1.2.						
	1.3.						
	1.4.						
	1.5.						
	1.6.						
	1.7.						

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

	1.8.						
	1.9.						
2.	2.1.						
	2.2.						
	2.3.						
	2.4.						
	2.5.						
3.	3.1.						
	3.2.						
	3.3.						
	3.4.						
	3.5.						
	3.6.						
	3.7.						
	3.8.						
	3.9.						
	3.10.						
4.	4.1.						
	4.2.						
	4.3.						
	4.4.						
	4.5.						
	4.6.						

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Strategické zámery bude možné naplňať, keď sa nebude meniť neustále dotačná politika a bude ľahšie môcť získať finančné zdroje z fondov EÚ, nakoľko obec z vlastných prostriedkov nebude mať možnosť naplňať svoje strategické ciele.

4.1. INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PRO

Obecný úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PRO a Akčných plánov. Obecný úrad v súčinnosti s poslancami OZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja obce, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program rozvoja obce, koordinuje spoluprácu na jeho

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú pre financovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, monitoruje realizáciu projektov. Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PRO bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií OZ. Obecné zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PRO Remetské Hámre. Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie PRO. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PRO a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov PRO a vstupujúce do partnerstiev na mimo sektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s obcou Remetské Hámre, v súlade s opatreniami a aktivitami PRO Remetské Hámre, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia obce. Ostatní socio - ekonomickí partneri – podieľajúci sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PRO Remetské Hámre na roky 2019 – 2024. **Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov obce Remetské Hámre.** Implementácia PRO Remetské Hámre sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PRO by mali byť priamo napojené na rozpočet obce a zároveň reflektujú kompetencie obce. Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PRO Remetské Hámre je nasledovný:

- Obecné zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov obce Remetské Hámre. Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu obce Remetské Hámre budú zabezpečovať pracovníci úradu a starosta obce.
- Kontrolným orgánom budú poslanci obce, súčinnosť poskytnú jednotlivé komisie Obecného zastupiteľstva obce Remetské Hámre. Realizácia vyžaduje systematickú prácu, stanovenie priorít, rozloženie financovania, získavanie úverov a cudzích zdrojov, a sledovanie výziev jednotlivých riadiacich orgánov pre euro fondy. V obci Remetské Hámre je zriaďovanie ďalších orgánov v súvislosti s PRO bezpredmetné.

4.2.SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PRO

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PRO patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2017 – 2022 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2014 - 2020. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov. Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PRO je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorit a prioritných osí PRO. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov). Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PRO Remetské Hámre je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území obce. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PRO

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

Remetské Hámre. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre obec Remetské Hámre vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie PRO, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PRO a podklady pre rozhodovanie Obecného zastupiteľstva obce Remetské Hámre (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PRO). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PRO v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností (definované v PRO Remetské Hámre). Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PRO ako celku bude zabezpečovať OcÚ Remetské Hámre. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PRO a pre prijímanie rozhodnutí OcÚ Remetské Hámre Obecného zastupiteľstva obce Remetské Hámre. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PRO, resp. jeho rôznych aspektov.

Ciele PRO sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PRO Remetské Hámre. Napĺňanie zadefinovaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PRO. Rámcové merateľné ukazovatele PRO sú uvedené na konci programovej časti PRO Remetské Hámre na roky 2019 - 2024. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov. Hodnotenie v súlade so systémom riadenia, definovaným v PRO, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PRO a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PRO a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2019 – 2024) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PRO, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba). Pri hodnotení treba brať v úvahu skutočnosť, že návrhy do PRO podávali rôzne cieľové skupiny obyvateľstva, inštitúcie a jednotlivci. Nie všetky úlohy sú reálne z pohľadu samosprávy, nie všetky úlohy sú prioritné z pohľadu obecného zastupiteľstva a nie všetky úlohy je možné zrealizovať z vlastných prostriedkov obce, s prihliadnutím a na nenárokoveľnosť dotácií a nie celkom transparentný spôsob ich získavania. Niektoré úlohy môžu vychádzať z momentálnej nálady v obci či jednotlivých záujmov, pričom s odstupom času sa môžu javiť ako málo významné. PRO nie je dogma a nie je to nemenný materiál, je to vytyčenie dlhodobých cieľov a potrieb obce z pohľadu väčšinových záujmov a poradia financovania. Obecné zastupiteľstvo môže tento materiál dopĺňať a aktualizovať. Priebežné hodnotenie proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1.januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenie predkladá OcÚ Obecnému zastupiteľstvu obce Remetské Hámre najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PRO a priebežné správy o implementovaní PRO predkladané Obecnému zastupiteľstvu obce Remetské Hámre. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia OcÚ a Obecného zastupiteľstva obce Remetské Hámre pri riadení realizácie PRO s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov. Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PRO a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PRO Remetské Hámre. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PRO (tzv. programové obdobie. Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31.12.2024. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí OcÚ Remetské Hámre, ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá obecnému zastupiteľstvu.

4.3.Akčný plán

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných Projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej pripravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené v €.

5. FINANČNÁ ČASŤ

Jednotlivé projektové zámery obce budú uskutočňované na základe rozhodnutí obecného zastupiteľstva a podľa finančných možností a to z vlastných zdrojov a zo zdrojov domácich a zahraničných grantov, prípadne zo sponzorských príspevkov.

5.1. Indikatívny finančný plán na celú realizáciu PRO

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu Programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal Program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť sa bude konkretizovať v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností obecného rozpočtu atď..

Tabuľka č. 7 Harmonogram realizácie s výškou finančných nárokov

Strategický zámer	Cieľ	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Spolu
1.	1.1.		100 000,00	100 000,00	100 000,00	50 000,00		350 000,00
	1.2.		36 500,00	30 000,00	10 992,00			76 992,00
	1.3.		36 416,00					36 416,00
	1.4.		20 000,00	12 000,00	10 000,00			42 000,00
	1.5.			18 000,00	10 000,00	10 000,00		38 000,00
	1.6.			23 000,00	10 000,00			33 000,00
	1.7.				23 000,00	20 000,00		43 000,00
	1.8.					13 000,00	10 000,00	23 000,00
	1.9.		10 000,00	10 000,00				20 000,00
2.	2.1.			25 000,00	20 000,00			45 000,00
	2.2.		4 000,00	4 000,00	4 000,00	4 000,00	4 000,00	20 000,00
	2.3.			18 000,00	17 000,00			35 000,00
	2.4.		2 000,00	2 000,00	1 500,00	1 500,00	1 000,00	8 000,00
	2.5.		8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	40 000,00
3.	3.1.			10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	40 000,00
	3.2.		10 000,00	5 000,00				15 000,00
	3.3.		3 000,00	3 000,00	3 000,00	3 000,00	3 000,00	15 000,00
	3.4.				5 000,00	5 000,00		10 000,00
	3.5.		2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	10 000,00
	3.6.					10 000,00	10 000,00	20 000,00
	3.7.			4 000,00	4 000,00			8 000,00
	3.8.					5 000,00	3 000,00	8 000,00
	3.9.		6 000,00	2 000,00				8 000,00
	3.10.					3 000,00	3 000,00	6 000,00

Program rozvoja obce Remetské Hámre
Programovacie obdobie 2019 - 2024

4.	4.1.		45 000,00	30 000,00				75 000,00
	4.2.							0,00
	4.3.					15 000,00	10 000,00	25 000,00
	4.4.			20 000,00	15 000,00			35 000,00
	4.5.		300,00	300,00	200,00	200,00	200,00	1 200,00
	4.6.			3 000,00	3 000,00	3 000,00	3 000,00	12 000,00

Strategické zámery bude možné naplňať, keď sa nebude meniť neustále dotačná politika a bude ľahšie môcť získať finančné zdroje z fondov EÚ, nakoľko obec z vlastných prostriedkov nebude mať možnosť naplňať svoje strategické ciele.

6. ZÁVER

PRO Remetské Hámre je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce. PRO je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva podľa potreby. Návrh PRO bol zverejnený na obecnej tabuli dňa 12.11.2019. Predmetný návrh PRO Remetské Hámre bol schválený na zasadnutí Obecného zastupiteľstva obce Remetské Hámre dňa 28.11.2019 uznesením OZ č.20/2019.

Marek Kondžura
starosta obce v.r.

7. PRÍLOHY PRO

7.1. Zoznam informačných zdrojov použitých v PRO

1. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020,
2. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR KSK),
3. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
4. Národný program reforiem, máj 2012,
5. Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
6. Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
7. Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast,
8. Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
9. zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov,
10. Zákon č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov,
11. Zákon č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov,
12. Zákon č. 482/2003 Z. z. o štátnej pokladnici,
13. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 1999 – 2004,
14. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000,
15. www.statistics.sk,
16. Vyhláška MŤP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny,
17. Vyhláška MŽP SR č. 492/2006 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
18. Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny,
19. PHSR mikroregiónu Okna,
20. ÚPO Remetské Hámre 2008,
21. Interné materiály obce Remetské Hámre,

7.2.Zoznam skratiek použitých v PRO

1. PRO - Program rozvoja obce
2. SR – Slovenská republika
3. EÚ – Európska únia
4. ES – Európske spoločenstvo
5. PHRSR KSK - Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja
6. OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
7. EK – Európska komisia
8. PD – Partnerská dohoda
9. OP – Operačné programy
10. SES – Ekologická stabilita
11. UPO – Územný plán obce
12. ÚPSVaR – Úrad práce sociálnych vecí a rodiny
13. SWOT – analýza vnútorných silných a slabých stránok podniku, produktu, regiónu; Silné stránky (**S**trengths), Slabé stránky (**W**eaknesses), Príležitosti (**O**pportunities), Ohrozenia (**T**hreats)
14. OZ – Obecné zastupiteľstvo
15. OcÚ – Obecný úrad
16. SAD – Slovenská autobusová doprava
17. ŠM – Štátne majetky